

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 260/2020-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 767/2016 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 767/2016 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice-okolie p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 767/2016 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice-okolie j e p o v i n n ý nahradit' [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 562,86 € (slovom päťstošesťdesiatdva eur a osemdesiatšesť centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 260/2020-14 z 26. mája 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 767/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je žalovaným v 1. rade v spore o určenie neplatnosti právneho úkonu (výpovede z nájomnej zmluvy, pozn.) a určenie, že nájomný vzťah založený zmluvou o nájme nebytových priestorov naďalej trvá. Napadnuté konanie sa začalo podaním žaloby a návrhu na vydanie neodkladného opatrenia na okresnom súde 5. septembra 2016. Okresný súd uznesením č. k. 15 C 767/2016-37 z 13. septembra 2016 vyhovel návrhu žalobcu na vydanie neodkladného opatrenia a obmedzil sťažovateľa v nakladaní s nehnuteľnosťou v jeho podielovom spoluvlastníctve (neodkladné opatrenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť 23. septembra 2016, pozn.).

2.1 Sťažovateľ tvrdil, že počas trvania napadnutého konania opakovane podával na okresnom súde sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“), ktoré predsedníčka súdu vyhodnotila ako nedôvodné; až na základe jeho sťažnosti na prietahy z 12. decembra 2020 okresný súd pripustil, že v napadnutom konaní došlo ku vzniku neodôvodnených prietahov.

2.2 Podľa vyjadrenia sťažovateľa v prebiehajúcom spore nejde o právne alebo fakticky zložitú vec, ktorá by si vyžadovala prípravu na pojednávanie tri a pol roka, čo je obdobie, počas ktorého okresný súd vo veci nenariadil jediný termín pojednávania.

3. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 15 C 767/2016 porušené boli a prikáže okresnému súde v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov. Súčasne sa sťažovateľ domáha priznania finančného zadostučinenia v sume 10 000 € a náhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1 Vyjadrenie okresného súdu

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV205/20 doručenom ústavnému súdu 25. júna 2020 podal chronologický prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní a k vecnej stránke podanej ústavnej sťažnosti uviedol, že bola zistená nečinnosť súdu, a to v období od júla 2018, keď bol spis vrátený z odvolacieho súdu, až do augusta 2019, keď súd doručoval vzájomnú žalobu na vyjadrenie strane sporu, a krátkodobá nečinnosť v období od septembra 2019 do februára 2020, keď bolo vo veci nariadené pojednávanie.

4.1 Okresný súd ďalej uviedol, že eviduje sťažnosť sťažovateľa, ktorá bola súdu postúpená Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) 20. septembra 2016 pod sp. zn. 1Spr/78/16. Uvedená sťažnosť, ktorú sťažovateľ podal na postup súdu v napadnutom konaní v súvislosti s vydaním rozhodnutia okresného súdu o neodkladnom opatrení z 13. septembra 2016, bola vyhodnotená ako nedôvodná. Rovnako ako nedôvodné boli vyhodnotené sťažnosti sťažovateľa na prietahy podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z., ktoré boli okresnému súdu doručené 10. novembra 2016 (sp. zn. 1Spr/99/16, pozn.) a 15. augusta 2017 (sp. zn. Spr/64/17, pozn.).

4.2 Naposledy podaná sťažnosť sťažovateľa, ktorá bola postúpená krajským súdom okresnému súdu 5. marca 2020, bola zhodnotená ako dôvodná, okresný súd konštatoval jednotlivé obdobia nečinnosti a na základe týchto skutočností bol nad ďalšou plynulosťou konania v napadnutom konaní nariadený dohľad predsedníčkou súdu, a to každé dva mesiace.

4.3 K obsahovej stránke ústavnej sťažnosti okresný súd uviedol, že 4. júna 2020 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bolo na základe návrhu žalobcu rozhodnuté o zastavení konania. Vzhľadom na túto skutočnosť sa okresný súd domnieva, že ústavná sťažnosť sťažovateľa nesmeruje proti aktuálnemu či trvajúcemu stavu nečinnosti súdu, a preto nie je prostriedkom na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, resp. tomu, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

4.4 Okresný súd tiež vyjadril názor, že sťažovateľom žiadané finančné zadosťučinenie je neprimerane vysoké a z uvedeného dôvodu navrhol ústavnému súdu, aby v prípade vyslovenia, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v primeranej lehote porušené bolo, priznal mu nižšie ako žiadané finančné zadosťučinenie.

4.5 Zároveň okresný súd vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II.2 Replika sťažovateľa

5. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ podal repliku, ktorá bola ústavnému súdu doručená 17. júla 2020.

5.1 Sťažovateľ vo vzťahu k chronológii procesných úkonov okresného súdu upriamil pozornosť na nepochopiteľný rozpor počiatočnej rýchlosti konania, keď okresný súd vydal neodkladné opatrenie do siedmich dní od podania návrhu žalobkyňou s následnou, neskôr zistenou nečinnosťou a vzniknutými priet'ahmi. Sťažovateľ namietol účelnosť vykonaných úkonov zo strany okresného súdu a tým súvisiaci vznik zavinených priet'ahov v konaní, keď podľa jeho názoru zdĺhavé vybavovanie návrhov sťažovateľa oproti promptnej reakcii okresného súdu na návrhy žalobkyne je zjavným prejavom porušovania princípu rovnosti strán pred súdom.

5.2 V kontexte vydaného uznesenia okresného súdu č. k. 15 C/767/2016-250 zo 4. júna 2020, ktorým bolo konanie skončené v dôsledku späťvzatia návrhu žalobkyňou, je podľa sťažovateľa evidentná existencia zavinených priet'ahov a neúčelných úkonov súdu, o čom svedčí napríklad aj pojednávanie nariadené na 19. október 2017, ktoré bolo odročené na žiadosť právnej zástupkyne žalobkyne. Uvedené zmarenie pojednávania sa udialo v čase, keď boli okresnému súdu dobre známe skutočnosti, pre ktoré žalobkyňa 3. júna 2020 vzala svoju žalobu späť. Sťažovateľ ako žalovaný v 1. rade už svojím podaním 13. septembra 2016 oznámil okresnému súdu, že nie je daný základ sporu a nejestvuje zmluva, určenia neplatnosti ktorej sa žalobkyňa domáha. Napriek tomu žalobkyňa trvala na pokračovaní v napadnutom konaní. Okresný súd nebral do úvahy opakované podania a návrhy sťažovateľa svedčiace o tom, že žaloba nemá právny základ a nejestvuje nárok žalobkyne, ktorému má byť poskytnutá ochrana. Okresný súd však napriek tomu pokračoval v konaní a zároveň bol v určitých časových úsekoch nečinný, čím spôsobil priet'ahy.

5.3 Sťažovateľ nemal možnosť sa vyjadriť k späťvzatiu žaloby žalobkyňou, keďže podľa § 146 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) na nesúhlas žalovaného so späťvzatím žaloby sa neprihliada, ak dôjde k späťvzatiu žaloby skôr, než sa začalo predbežné prejednanie sporu alebo pojednávanie. Sťažovateľ mal záujem na tom, aby konajúci súd o podanej žalobe meritórne rozhodol tak, že ju pre nedôvodnosť zamietne. Takéto rozhodnutie by samozrejme pre sťažovateľa predstavovalo, okrem iného, odstránenie stavu právnej neistoty. Dôsledky rozhodnutia okresného súdu o zastavení

konania z dôvodu späťvzatia žaloby vo vzťahu k sťažovateľovi (konkrétne v súvislosti s rozhodnutím o náhrade trov konania) sťažovateľ podrobne uviedol vo svojom odvolaní, ktoré proti uzneseniu o zastavení konania podal. Podľa jeho názoru predmetné uznesenie o zastavení konania trpí hrubými hmotno-právnymi aj procesnými pochybeniami a je v rozpore so zákonom. Toto rozhodnutie okresného súdu v dôsledku jeho pochybení spôsobí ďalšie zavinené prietahy v napadnutom konaní.

5.4 Vo vzťahu k vyjadreniu okresného súdu o neprimeranosti požadovaného finančného zadosťučinenia sťažovateľ zdôraznil, že neodkladným opatrením vydaným okresným súdom v napadnutom konaní bola sťažovateľovi uložená povinnosť znášať užívanie nehnuteľnosti, ktorej je podielovým spoluvlastníkom, bezodplatne až do právoplatného skončenia veci spoločnosťou [REDACTED] (nájomcom, pozn.). Týmto nezákonným rozhodnutím vznikla sťažovateľovi škoda, keďže je nútený znášať užívanie svojho majetku bez akejkoľvek náhrady. Na tomto mieste sťažovateľ upriamuje pozornosť aj na to, že okresný súd v napadnutom konaní protinávrh sťažovateľa na zaplatenie nájomného na pojednávaní 4. júna 2020 nepripustil, resp. ani o tomto protinávru nerozhodol. Toto je ďalšia z množstva vád, ktorými podľa sťažovateľa trpí uznesenie okresného súdu č. k. 15 C 767/ 2016-250 zo 4. júna 2020 o zastavení konania a ktoré zakladajú jeho nezákonnosť.

5.5 Sťažovateľ zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednania veci.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

7. Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu a chronologického prehľadu úkonov ústavný súd zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania:

- 5. septembra 2016 podaná žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu spolu s návrhom na vydanie neodkladného opatrenia,
- 13. septembra 2016 pod č. k. 15 C 767/2016-37 vydané neodkladné opatrenie, zároveň žalobkyňa vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu a odoslané poučenia o procesných právach a povinnostiach spolu so žalobou na vyjadrenie žalovaným,
- 20. septembra 2016 a 26. septembra 2016 doručené odvolania žalovaného v 1. rade a žalovaného v 2. rade proti uzneseniu okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia,
- 13. októbra 2016 výzva žalobkyňi, aby predložila rovnopis návrhu na zmenu žaloby z 13. septembra 2016 s prílohami, zároveň boli doručované odvolania žalovaného v 1. a 2. rade na vyjadrenie; rovnopis návrhu na zmenu žaloby žalobkyňa doručila 4. novembra 2016,
- 7. novembra 2016 doručené vyjadrenie žalobkyne k podaným odvolaniam žalovaného v 1. a 2. rade,
- 16. novembra 2016 zaslané vyjadrenie žalobkyne žalovanému v 1. a v 2. rade,
- 18. novembra 2016 spis predložený na krajskom súde na rozhodnutie o odvolaní žalovaných proti uzneseniu okresného súdu č. k. 15C 767/2016-37 z 13. septembra 2016,
- 22. decembra 2016 rozhodol krajský súd uznesením sp .zn. 3 Co 398/2016, ktorým uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil,
- 20. januára 2017 bol súdny spis vrátený okresnému súdu na konanie vo veci samej,
- 20. februára 2017 podal žalovaný v 1. rade návrh na zrušenie neodkladného opatrenia; žalobkyňa sa k návrhu vyjadrila 25. apríla 2017,
- 22. augusta 2017 nariadené pojednávanie na 19. október 2017, ktoré bolo zrušené na žiadosť právnej zástupkyne žalobkyne došlej súdu 13. októbra 2017,
- 18. októbra 2017 okresný súd oznámil sporovým stranám zrušenie pôvodne nariadeného pojednávania a pojednávanie odročil na neurčito,
- 8. novembra 2017 okresný súd zrušil neodkladné opatrenie uznesením č. k. 15 C 767/2016-207 proti uvedenému rozhodnutiu podala 28. novembra 2017 žalobkyňa odvolanie,

- 3. januára 2018 okresný súd doručoval sporovým stranám odvolanie žalobkyne na vyjadrenie,
- 8. januára 2018 žalovaný v 2. rade reklamoval doručenie uznesenie o zrušení neodkladného opatrenia,
- 11. januára 2018 okresný súd pristúpil k opakovanému doručovaniu,
- 22. januára 2018 a 23. januára 2018 doručené vyjadrenie žalovaného v 2. rade a žalovaného v 1. rade k odvolaniu žalobkyne,
- 27. februára 2018 súdny spis preložený na rozhodnutie o odvolaní žalobkyne krajskému súdu,
- 28. júna 2018 krajský súd uznesením sp. zn. 3 Co 67/2018 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zmenil a návrh žalovaných na zrušenie neodkladného opatrenia zamietol,
- 5. júla 2019 doručená vzájomná žaloba žalovaného v 1. rade podľa § 147 CSP,
- 25. februára 2020 okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 4. jún 2020,
- 3. júna 2020 bolo okresnému súdu doručené úplne späťvzatie žaloby žalobkyňou,
- 4. júna 2020 okresný súd vo veci uskutočnil pojednávanie, nepripustil protinávrh žalovaného v 1. rade, zároveň rozhodol uznesením č. k. 15 C 767/2016-250 tak, že konanie zastavil a žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

IV.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a vyhodnotenie postupu okresného súdu

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práva alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého

každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku.

13.1 Napríklad povinnosť súdu konať bez prieťahov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP

o sudcovskej koncentrácii konania, z § 168 § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu – a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

13.2 Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods.2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

15. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že konanie o určenie neplatnosti právneho úkonu (výpovede z nájomnej zmluvy, pozn.) tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ho nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité.

16. V konaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietahoch konania podieľa osoba, ktorá podala sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16.1 V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní ústavný súd v správaní sťažovateľa nezistil okolnosti, ktoré mohli mať za následok vznik zbytočných prietáhov.

17. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní.

17.1 Okresný súd bezprostredne po doručení žalobného návrhu a návrhu na vydanie neodkladného opatrenia 5. septembra 2016 síce postupoval vo veci plynule a rozhodol o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uznesením č. k. 15 C 767/2016-37 z 13. septembra 2016. Ďalší postup okresného súdu v napadnutom konaní sa obmedzil na procesné úkony doručovania písomností určených sporovým stranám.

17.2 Prvé pojednávanie vo veci mal okresný súd uskutočniť 19. októbra 2017, teda po viac ako jednom roku od začatia napadnutého konania. Z dôvodu ospravedlnenia neúčasti právnej zástupkyne žalobkyne okresný súd nariadené pojednávanie zrušil a odročil ho na neurčito, o čom informoval strany sporu 18. októbra 2017. Ústavný súd na tomto mieste poznamenáva, že tento postup okresného súdu bol v príkrom rozpore s § 184 ods. 1 druhou vetou CSP, podľa ktorého je odročenie pojednávania na neurčito prakticky vylúčené.

17.3 Ústavný súd vzhliadol v postupe okresného súdu značnú nesústredenosť, premietnutú najmä do značných odstupov medzi jednotlivými procesnými úkonmi vrátane nesprávneho doručovania (k tomu bližšie pozri bod 7 odôvodnenia nálezu).

17.4 Absolútnu nečinnosť okresného súdu možno konštatovať v období od 28. júna 2018 do 4. júna 2020 (takmer 2 roky), počas ktorého okresný súd neuskutočnil vo veci žiadny relevantný úkon. Tento spôsob vedenia napadnutého konania nie je podľa názoru ústavného súdu v súlade s požiadavkou rýchleho a efektívneho prejednaní veci.

17.5 Okresný súd na prvom a jedinom uskutočnenom pojednávaní vydal uznesenie o zastavení konania č. k. 15 C 767/2016-250 zo 4. júna 2020 podľa § 145 ods. 1 CSP, a to na základe dispozičného prejavu vôle žalobcu, ktorým bolo späťvzatie žaloby v celom rozsahu (k tomu pozri § 145 CSP). Okresný súd tak len *de facto* reagoval na jednostranný procesný úkon žalobcu, ktorý prejavil svoju vôľu nepokračovať ďalej v konaní s úmyslom dosiahnuť jeho zastavenie bez meritórneho rozhodnutia.

17.6 Ústavný súd konštatuje, že aj keď v období od 18. novembra 2016 do 20. januára 2017 (obdobie 2 mesiacov) a opätovne od 27. februára 2018 do 28. júna 2018 (obdobie 4 mesiacov) sa súdny spis nachádzal mimo dispozície okresného súdu, keď krajský súd opakovane rozhodoval o opravných prostriedkoch sporových strán, toto obdobie v kontexte komplexného posúdenia postupu okresného súdu nepovažuje ústavný súd za relevantnú okolnosť, ktorá by ovplyvnila celkovú dĺžku napadnutého konania.

17.7 Sťažovateľ vo svojej replike (bod 5.3 odôvodnenia tohto nálezu) ústavnému súdu uviedol, že ako žalovaný v 1. rade 17. júla 2020 podal proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania č. k. 15 C 767/2016-250 zo 4. júna 2020 odvolanie.

17.8 Overením aktuálneho stavu napadnutého konania ústavný súd zistil, že okresný súd predložil súdny spis na rozhodnutie o odvolaní žalovaného v 1. rade súdu druhej inštancie 3. septembra 2020.

IV.

Závery ústavného súdu

18. Ústavný súd vyhodnotením postupu okresného súdu konštatuje, že doterajšia dĺžka napadnutého konania (4 roky) z ústavnoprávneho hľadiska nenapĺňa požiadavku dosiahnutia meritórneho rozhodnutia v primeranej lehote.

18.1 Navyše sťažovateľ podal proti uzneseniu, ktorým okresný súd rozhodol o zastavení konania (§146 ods. 1 CSP) odvolanie, čím sa napadnuté konanie presunulo do fázy rozhodovania súdu druhej inštancie.

18.2 Možno tak uzavrieť, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 15 C 767/2016 (bod 18.2 – 18.5 odôvodnenia nálezu) došlo k neprimeraným priet'ahom a bolo skutočne zasiahnuté do ústavne zaručeného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, takže podmienky zásahu ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, tak ako boli uvedené, sú tu splnené (bod 1 výroku nálezu).

VI.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosť'učinenie

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konať.

20. Vzhľadom na to, že sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu č. k. 15 C 767/2016-250 zo 4. júna 2020 odvolanie, a teda napadnuté konanie nie je právoplatne

skončené, ústavný súd formuloval príkaz konať (bod 2 výroku nálezu) pre prípad, že vec bude okresnému súdu vrátená súdom druhej inštancie na nové rozhodnutie.

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

23. Sťažovateľ sa domáhal priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €. Svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia odôvodnil najmä tým, že v dôsledku vydaného neodkladného opatrenia nemôže disponovať s nehnuteľnosťou, ktorej je podielovým spoluvlastníkom, čím mu vzniká škoda. Dĺžka napadnutého konania a niekoľko rokov trvajúci spor spôsobili sťažovateľovi ujmu (ušlé nájomné), ako aj stratu času i finančných prostriedkov vynaložených na súdne konanie.

24. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04).

25. Ústavný súd dodáva, že jeho fakultatívna právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v žiadnom rozsahu nijakým spôsobom nemodifikuje ani nerozširuje účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje v konaní o namietanom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. V súvislosti s uvedeným považuje ústavný súd za dôležité zdôrazniť aj to, že jeho právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy sťažovateľovi, ktorého sťažnosti vyhovie v merite veci, nie je samostatným nárokom sťažovateľa na akési odškodnenie za prípadné prietahy v konaní príslušného štátneho orgánu, ale má len

akcesorickú povahu. Satisfakčný potenciál rozhodnutia ústavného súdu teda nie je autonómny prvkom ním poskytovanej ochrany ani akýmsi paralelným titulom pre domáhanie sa tejto ochrany. Takýmto titulom je len a výlučne potreba chrániť konkrétne základné právo sťažovateľa a prostredníctvom tohto práva aj princíp právnej istoty (I. ÚS 235/03, I. ÚS 112/07, I. ÚS 203/09, I. ÚS 496/2013).

26. V konkrétnom prípade sťažovateľa prichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, avšak s prihliadnutím na predmet napadnutého konania a na jeho celkovú dĺžku je výška sťažovateľom požadovaného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € neprimerane vysoká.

27. V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti skutočnosť, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, a preto považoval ústavný súd priznané finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 € (bod 3 výroku nálezu) za spravodlivé a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovelo (bod 5 výroku nálezu).

VII.

Trovy konania

28. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2019, ktorá bola 1 062 €.

30. Ústavný súd priznal náhradu za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, replika sťažovateľa) v súlade s § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1

písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov advokátke [REDAKOVANÉ]. Náhrada za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (3 x 177 €) spolu s režijným paušálom (3 x 10,62 €) predstavuje sumu celkom 562,86 €.

31. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa advokátky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu